

Тернопільська обласна рада
Департамент освіти і науки Тернопільської обласної військової адміністрації
Фаховий коледж Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної
академії ім. Тараса Шевченка

*Циклова комісія трудового навчання та технологій
і образотворчого мистецтва*

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора
з навчально-виховної роботи
Павло ЯЛОВСЬКИЙ
« 21 » жовтня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Живопис

Освітньо-професійний ступінь фаховий молодший бакалавр

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність 014.12 Середня освіта (Мистецтво. Образотворче мистецтво)

Освітньо-професійна програма Середня освіта (Образотворче мистецтво)

Тимків О. С. Живопис: робоча програма навчальної дисципліни для здобувачів фахової передвищої освіти з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 014.12 Середня освіта (Мистецтво. Образотворче мистецтво). Кременець, 2024. 26 с.

Розробники:

Тимків Олена Степанівна – викладач першої категорії циклової комісії трудового навчання та технологій і образотворчого мистецтва Фахового коледжу КОГПА ім. Тараса Шевченка.

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії трудового навчання та технологій і образотворчого мистецтва
Протокол № 1 від 01.08.2024 р.

Голова циклової комісії

Віталій ПИСАРЕНОК

1. Вступ

Живопис – одна із найважливіших дисциплін у системі підготовки вчителя образотворчого мистецтва. Курс спрямований на формування у здобувачів фахової передвищої освіти теоретичних знань та практичних навичок з питань живопису, розвиток творчих здібностей, вміле використання технологічних властивостей живописних матеріалів, технічних прийомів різних видів живопису.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: а) вивчення історії виникнення та розвитку живопису, його видів і жанрів; б) вивчення прийомів і технік живописного зображення, які застосовуються під час виконання художніх творів; в) формування у здобувачів професійних компетентностей з навчання мистецтва живопису, оволодіння професійною майстерністю роботи різними техніками з широким застосуванням її у професійній діяльності.

Програма вивчення навчальної дисципліни «Живопис» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахового молодшого бакалавра за напрямком підготовки 01 Освіта / Педагогіка, спеціальністю 014.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво).

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни							
Кількість кредитів ECTS – 22	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Нормативна							
Змістових модулів – 11	Спеціальність 014 Середня освіта (Мистецтво. Образотворче мистецтво)	Рік підготовки:							
		1-й	2-й	3-й	4-й				
Загальна кількість годин – 660	Освітньо-професійна програма Середня освіта (Образотворче мистецтво)	Семестр							
		1	2	3	4	5	6	7	8
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2; 2; 3;4; 3; 3; 3;4. самостійної роботи здобувача – 1,5; 1,6; 2,3; 2; 2; 1,5; 1; 2; 2,4	Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	Лабораторні							
		34	42	51	80	45	57	45	56
		Самостійна робота							
		26	33	39	40	30	18	30	34
		Вид контролю: залік – 4,6,8 екзамен – 3,5, 7							

Примітка Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить для денної форми навчання – 62% до 38 %.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу «Живопис» – професійна підготовка фахівця з високим рівнем художньої майстерності у зображувальній діяльності, обумовленої знанням технік, матеріалів, технології живопису, здатного до самостійного творчого вирішення завдань професійної образотворчої діяльності.

Завданням курсу є надання здобувачам теоретичних знань, практичних умінь та навичок, необхідних у реалізації виховних та художньо-розвиваючих можливостей занять з образотворчого мистецтва, пов'язаних з формуванням моральних якостей особистості та з завданням її естетичного виховання; кваліфікованого керівництва художньо-творчою діяльністю учнів; розвиток і поглиблення художнього бачення здобувачів фахової передвищої освіти, вміння аналізувати композиції творів майстрів різних видів і напрямків мистецтва живопису, здійснювати вибір засобів виразності, що сприяє розвитку образного мислення та творчих здібностей здобувачів.

Курс «Живопис» спрямований на формування у здобувачів фахової передвищої освіти таких професійних **компетентностей**.

ЗК2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

ЗК6 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;

ЗК7 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

СК2 Здатність до використання предметних знань в освітньому процесі;

СК3 Здатність до інтеграції предметних знань з різних освітніх галузей.

СК16 Здатність розуміти основи образотворчої грамоти, аналізувати історичні етапи розвитку образотворчого мистецтва, художні твори; використовувати спеціальну термінологію; усвідомлювати значення образотворчого мистецтва у вихованні учнівської молоді;

СК17 Здатність до оволодіння методологією образотворчої діяльності й засвоєння основ художньої майстерності;

СК18 Здатність володіти академічними та сучасними техніками, прийомами та засобами рисунку, живопису, композиції;

СК20 Здатність до організації, проведення й оцінки результативності навчальних практик, виховних заходів та виставок творів образотворчого мистецтва;

СК 24 Здатність створювати та реалізовувати художні проекти.

Нормативний зміст вивчення здобувачами фахової передвищої освіти навчальної дисципліни «живопис» сформульований у таких програмних результатах навчання:

PH3 Аналізувати можливості професійного розвитку з урахуванням умов педагогічної діяльності та індивідуальних запитів і потреб;

PH6 Застосовувати міжпредметні зв'язки та інтеграцію змісту різних освітніх галузей в освітньому середовищі;

PH16 Володіти теоретико-методичними знаннями у галузі образотворчого мистецтва, принципами та закономірностями організації навчання образотворчому мистецтву в закладах загальної середньої освіти;

PH17 Уміти застосовувати у професійній та творчій діяльності художні техніки і матеріали образотворчого мистецтва та володіти основами художньої майстерності;

PH18 Уміти розвивати творчу уяву, образне мислення та художній смак учнів;

PH19 Виявляти здатність до створення власних художніх задумів, розробляти ескізи, проекти, виконувати та презентувати творчі роботи.

4. Програма навчальної дисципліни 1 семестр

Змістовний модуль 1. Об'єктивні основи реалістичного живописного зображення

Тема 1. Живопис як засіб вираження матеріальної і духовної культури. Види і жанри живопису. Матеріали і приладдя для роботи фарбами.

Образотворчі засоби. Живопис предметів. Технологія і техніка живопису. Живопис аквареллю. Фарби, пензлі, палітра.

Тема 2. Сприймання кольорів та їх взаємодії при образотворчій діяльності.

Підготовчі вправи з живопису: а) кольоровий спектр; б) змішування кольорів; в) ахроматичні та хроматичні кольори); г) теплі і холодні кольори.

Тема 3. Світло і колір. Природа світла і кольору.

Основні властивості кольорів. Нюанс кольору. Контрасти. Світлотінь. Зміна кольорів та їх насиченості на відстані. Повітряна і світлова перспектива.

Тема 4. Загальний тоновий і кольоровий стан природи. Кольорова єдність, гармонія кольорів природи (колорит).

Одночасне порівняння і цілісність зображення. Одночасний контраст і палітра художника. Кольорові гармонії в природі і в мистецтві. Вправи на кольорові гармонії: легкі і важкі кольори, контрастні і нюансні; відтінки кольорів в теплих і холодних гамах; насиченість кольору (зміна відтінків від додавання до спектральних кольорів білого і чорного; плавні переходи кольору від одного до іншого.

Тема 5. Методика роботи аквареллю.

Виконання вправ: тонова відмивка, гризайль; спосіб багат шарового нанесення акварельних фарб (лесування); спосіб «алля прима» в акварельному

живопису; нанесення фарбового шару по вологому папері (техніка «по вологому»).

Змістовний модуль 2. Підготовчий етап до живопису

Тема 6. Матеріали і технічні особливості акварельного живопису.

Вправи: замальовки в кольорі осіннього листя (контраст і нюанс кольору); замальовки в кольорі овочів і фруктів (по сухому і вологому паперу).

Тема 7. Живопис в техніці гризайль. Тоновий живопис групи осінніх овочів (капуста, морква, картопля, буряк).

Методична послідовність виконання акварельного натюрморту в техніці гризайль. Передача світло-тональних градацій.

Тема 8. Короткочасні живописні етюди-начерки.

Живопис в кольорі групи осінніх фруктів (яблука, груші, кавун, диня, виноград, сливи). Методична послідовність виконання акварельного натюрморту. Особливості роботи над етюдами-начерками.

2 семестр

Тема 9. Живописні замальовки окремих предметів побуту в техніці акварельного живопису.

Зображення пропорцій і форм предметів на форматі. Послідовність тонального та колористичного вирішення.

Тема 10. Натюрморт як жанр живопису.

Живопис натюрморту з осінніх овочів (гарбузи, кабачки, морква, капуста, буряк) та предметів побуту в теплій кольоровій гамі.

Передача пропорцій і форм предметів у натюрморті, промальовування деталей, колористична передача об'єму і освітлення.

Тема 11. Зображення умовно-плоских та об'ємних предметів. Живопис натюрморту в холодних тонах.

Передача пропорцій і форм предметів у натюрморті, промальовування деталей, колористичне вирішення, передача об'єму і освітлення.

Змістовний модуль 3. Засвоєння прийомів роботи фарбами

Тема 12. Виконання натюрморту на контраст кольору.

Послідовність виконання: композивання, масштаб зображення, пропорційні співвідношення, лінійно-конструктивна побудова, деталізація форм і частин предметів, особливості світлотіньового і кольорового вирішення, виділення контрастних співвідношень за допомогою кольору.

Тема 13. Образотворчі можливості натюрморту.

Тоновий живопис натюрморту з 2-3 геометричних тіл (куб, циліндр, куля) у техніці гризайль. Методичні особливості виконання живопису гіпсових геометричних тіл у техніці гризайль.

Тема 14. Живопис натюрморту з букетом весняних квітів у техніці «по вологому».

Компоновка зображення, особливості технічних прийомів вирішення у роботі. Передача об'єму букету засобами світлотіньових градацій.

3 семестр

Змістовий модуль 4. Живопис з натури. Зображальна діяльність кольором

Тема 15. Живопис натюрморту. Вплив освітлення на сприйняття кольору.

Світловий і кольоровий контраст. Фарби і суміші. Робота над натюрмортом різними матеріалами. Акварельний живопис. Етапи виконання натюрморту з гіпсовою розеткою.

Тема 16. Зближена гама кольорів у живопису. Натюрморт з фруктами у зближеній кольоровій гамі.

Передача пропорцій і форм предметів у натюрморті, промальовування деталей. Колористичне вирішення.

Тема 17. Контрасти кольору у натюрморті. Натюрморт в контрастній гамі кольорів з перевагою теплих відтінків.

Передача пропорцій і форм предметів у натюрморті, промальовування деталей. Колористичне вирішення.

Тема 18. Натюрморт в контрастній гамі кольорів з перевагою холодних відтінків.

Передача пропорцій і форм предметів у натюрморті, промальовування деталей, передача об'єму і освітлення. Особливості колористичного вирішення натюрморту.

Тема 19. Техніка лесування в живопису.

Компоновка зображення, особливості побудови предметів натюрморту. Передача об'єму і освітлення в натюрморті з двох предметів (гіпсова ваза і розетка) засобами техніки гризайль.

Тема 20. Техніка «по вологому» в акварельному живопису.

Натюрморт з фруктами і предметами побуту. Лінійно-конструктивна побудова, пропорційні співвідношення, передача цілісності постановки та тонально-кольорових відношень.

Тема 21. Малювання з натури складок драперії.

Передача освітлення і об'єму засобами акварельного живопису. Оптичне змішування кольорів. Техніка «крапки» в акварельному живопису. Етюд складок різного кольору і матеріалу тканин, покладених на стілець.

Тема 22. Рефлекси в живопису.

Натюрморт з білих предметів побуту на кольоровому теплому або холодному тлі (акварель). Особливості передачі білих предметів на тлі яскравих драперій.

4 семестр

Змістовий модуль 5. Живопис гуашшю

Тема 23. Технологічні особливості гуаші. Технічні прийоми роботи. Матеріали і приладдя в гуашевому живопису.

Натюрморт з овочів на контрастному тлі драперій. Техніка «мазка». Послідовність побудови натюрморту, світлотіньове та тонове вирішення. Особливості передачі контрастних за кольором предметів та тла технікою «мазка», деталізація та узагальнення всієї роботи.

Тема 24. Імітація гуашшю «техніки мозаїки» в натюрморті з предметів побуту на тлі складок драперії.

Зближена тепла гама кольорів. Послідовність побудови натюрморту. Специфіка та послідовність виконання натюрморту в даній техніці.

Тема 25. Натюрморт зі скляних кольорових предметів на світлому нейтральному тлі драперій.

Лінійно-конструктивна побудова, пропорційні співвідношення, передача цілісності постановки. Дотримання тонально-кольорових відношень при передачі форми, матеріальності прозорих предметів.

Тема 26. Натюрморт зі світлих (5) предметів на тлі кольорових драперій з орнаментом.

Нюансні переходи тону і кольору. Етапи виконання складного натюрморту; особливості передачі характеру предметів на тлі кольорових драперій; деталізація та узагальнення всієї роботи. Специфіка виконання рисунку орнаменту на тканині.

Тема 27. Явище контражуру в живопису.

Передача особливостей освітлення та тонового вирішення в натюрморті з 3-4 предметів побуту на тлі вікна (акварель, гуаш).

Змістовий модуль 6. Пейзажний жанр живопису. Екстер'єр

Тема 28. Види пейзажу. Особливості виконання пейзажу в різних техніках і матеріалах.

Вибір точки зору та об'єкту зображення у пейзажі. Значення лінійної та повітряної перспективи для передачі простору.

Тема 29. Роль повітряної перспективи у відображенні простору в пейзажі. Етюд пейзажу з природи.

Вибір точки зору та фрагменту пейзажу, побудова зображення з урахуванням явищ перспективи, передача тонально-кольорових відношень та плановості у пейзажі.

Тема 30. Види архітектурних пейзажів.

Послідовність виконання зображення вулиці з урахуванням законів лінійної та повітряної перспективи. Вибір точки зору та фрагменту пейзажу, передача тонально-кольорових відношень та плановості у пейзажі.

Тема 31. Вираження перспективних явищ у живопису екстер'єру. Етюд архітектурного пейзажу (акварель, гуаш).

Вибір точки зору та фрагменту пейзажу, побудова зображення з урахуванням явищ перспективи, передача тонально-кольорових відношень та плановості у пейзажі.

5 семестр

Змістовий модуль 7. Зовнішній та внутрішній простір архітектурної споруди

Тема 32. Робота на пленері. Пейзаж (матеріал на вибір).

Вибір точки зору та фрагменту пейзажу, побудова зображення з урахуванням явищ перспективи, передача тонально-кольорових відношень та плановості у пейзажі.

Тема 33. Живопис інтер'єру в різних техніках і матеріалах. Форми внутрішнього вигляду приміщень.

Призначення архітектурних інтер'єрів. Послідовність виконання живопису інтер'єру. Вибір точки зору та фрагменту інтер'єру, побудова зображення з урахуванням явищ перспективи, передача тонально-кольорових відношень та плановості у приміщенні.

Тема 34. Відображення замкненого просторового середовища в живопису інтер'єру.

Фрагмент інтер'єру з відкритими дверима або вікном. Вибір точки зору та фрагменту інтер'єру, побудова зображення з урахуванням явищ перспективи, передача тонально-кольорових відношень та плановості.

Тема 35. Складний тематичний натюрморт з предметів з різною фактурною поверхнею нижче лінії горизонту.

Послідовність виконання складного натюрморту; світлотіньове та тонове вирішення; особливості передачі фактури поверхні предметів за допомогою живописного матеріалу; деталізація та узагальнення всієї роботи.

Тема 36. Натюрморт в інтер'єрі.

Особливості відображення простору засобами гуашевого живопису. Послідовність та особливості побудови натюрморту в інтер'єрі.

Тема 37. Меблі в інтер'єрі. Передача освітлення і простору засобами живопису.

Етюд інтер'єру зі столом і стільцем біля вікна (акварель, гуаш). Вибір точки зору. Послідовність виконання етюду з меблями в інтер'єрі.

6 семестр

Змістовий модуль 8. Зображення людини в живопису

Тема 38. Портретний жанр у живопису.

Види портретів. Пропорційна схема побудови голови людини. Використання модульної системи побудови. Особливості передачі характерних рис обличчя.

Тема 39. Схематичні замальовки голови людини в кольорі в різних поворотах (акварель).

Компоновка зображення у форматі, дотримання пропорційних співвідношень в роботі, передача світло-тональних градацій.

Тема 40. Силуетне зображення голови людини в профільному положенні.

Короткочасні замальовки (акварель, гуаш). Компоновка зображення у форматі, дотримання пропорційних співвідношень в роботі, передача світло-тональних градацій.

Тема 41. Градації тону в ахроматичній гамі. Живопис гіпсової маски Аполлона в техніці гризайль (акварель, гуаш).

Компоновка зображення у форматі, дотримання пропорційних співвідношень в роботі, передача світло-тональних градацій.

Тема 42. Процес роботи над живописом голови людини. Складний натюрморт з гіпсовою головою в техніці гуаші.

Послідовність побудови складного натюрморту. Компоновка зображення у форматі, дотримання пропорційних співвідношень в роботі, передача світло-тональних та колірних градацій.

Тема 43. Короткочасні замальовки гіпсової голови Венери.

Виконання замальовок голови в різних поворотах (фас, три чверті, профіль) в техніці акварелі, гуаші. Особливості та переваги виконання короткочасних замальовок.

Тема 44. Етюд гіпсової голови з характерними рисами обличчя на кольоровому теплому тлі (гуаш).

Компоновка зображення у форматі, дотримання пропорційних співвідношень в роботі, передача світло-тональних та колірних градацій з урахуванням теплих рефлексів заднього плану.

Тема 45. Етюд натюрморту з гіпсовою головою з характерними рисами обличчя на кольоровому холодному тлі (гуаш).

Компоновка зображення у форматі, дотримання пропорційних співвідношень в роботі, передача світло-тональних та колірних градацій з урахуванням холодних рефлексів заднього плану.

7 семестр

Змістовий модуль 9. Колір у живописному зображенні голови людини

Тема 46. Градації тону і кольору в різних живописних матеріалах.

Сприймання і передача тональних та кольорових відношень у роботі з різними живописними матеріалами при виконанні зображенням голови людини.

Тема 47. Особливості роботи над зображенням голови людини в акварельному живопису.

Зображення голови натурника з чітко вираженими рисами обличчя в техніці гризайль (акварель, гуаш). Послідовність виконання зображення;

побудова голови згідно конструктивним законам. Особливості світло-тонального рішення при використанні даної техніки.

Тема 48. Короткочасні замальовки голови натурника в різних поворотах в техніці акварелі.

Компоновка зображення на форматі, конструктивна побудова та світло-тональне вирішення у замальовках.

Тема 49. Етюд жіночої голови на кольоровому тлі. Використання прийому лесування в акварельному живопису.

Компоновка зображення на форматі, конструктивна побудова, передача світло-тональних та колірних градацій з урахуванням рефлексів заднього плану.

Тема 50. Передача настрою людини засобами живопису. Етюд жіночої голови в головному уборі.

Виконання зображення при сонячному освітлені (гуаш). Компоновка зображення на форматі, конструктивна побудова голови натурника в головному уборі, передача світло-тональних та колірних градацій з урахуванням заданого освітлення.

Тема 51. Бархатистість поверхні в гуаші, вміння правильно підібрати тон і колір при зображенні голови людини.

Зображення чоловічого погрудного портрету в національному одязі (гуаш). Компоновка зображення на форматі, конструктивна побудова голови натурника в національному одязі. Передача фактури поверхні та світло-тональних відношень.

Тема 52. Передача вікових особливостей натури в живопису. Етюд голови жінки старшого віку з хустиною на плечах (акварель, гуаш).

Компоновка зображення на форматі, конструктивна побудова голови натурника старшого віку. Передача фактури поверхні та світло-тональних відношень.

8 семестр

Змістовий модуль 10. Особливості роботи олійними фарбами.

Тема 53. Особливості олійного живопису. Етюд складного натюрморту у техніці олійного живопису.

Натюрморт з гіпсовою головою. Аналіз та особливості техніки олійного живопису. Послідовність виконання побудови складного натюрморту в даній техніці.

Тема 54. Етюд погрудного портрету натурниці у фас (олія).

Компоновка зображення на форматі. Побудова погрудного портрету у фас та передача світло-тональних і колірних градацій засобами олійного живопису.

Тема 55. Етюд погрудного портрету натурника у профіль (олія).

Компоновка зображення на форматі. Побудова погрудного портрету у профіль та передача світло-тональних і колірних градацій засобами олійного живопису.

Тема 56. Етюд поясного жіночого портрету з виразним положенням рук (олія).

Компоновка зображення на форматі. Виконання конструктивної побудови погрудного портрету з виразним положенням рук. Передача світло-тональних і колірних градацій засобами олійного живопису.

Змістовий модуль 11. Особливості роботи над навчальною постановкою в приміщенні і на пленері

Тема 57. Короткочасні замальовки фігури людини в різному положенні.

Принципи, послідовність та методичні особливості роботи над короткочасними замальовками фігури людини в різних положеннях.

Тема 58. Зображення жіночої фігури на тлі екстер'єру.

Компоновка зображення фігури людини на форматі з урахуванням фону оточуючого середовища. Плановість та перспектива у роботі.

Тема 59. Робота на пленері. Пейзаж з елементами архітектури та постатями людей.

Характерні особливості роботи на пленері. Послідовність виконання нескладного пейзажного мотиву з елементами архітектури та постатями людей. Компоновка зображення на форматі.

5. Структура навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин		
	Усього	у тому числі	
		Лаб.	С.р.
1 семестр			
Змістовий модуль 1. Об'єктивні основи реалістичного живописного зображення			
Тема 1. Живопис як вираження матеріальної і духовної культури. Види і жанри живопису.	6	4	2
Тема 2. Сприймання кольорів та їх взаємодії при образотворчій діяльності. Підготовчі вправи з живопису.	6	4	2
Тема 3. Світло і колір. Природа світла і кольору. Основні властивості кольорів. Контрасти. Світлотінь.	6	2	4
Тема 4. Кольорові гармонії в природі і в мистецтві. Вправи на кольорові гармонії.	6	4	2
Тема 5. Методика роботи аквареллю.	6	4	2
Разом за змістовим модулем 1.	30	18	12
Змістовий модуль 2. Підготовчий етап до живопису			
Тема 6. Матеріали і технічні особливості акварельного живопису.	6	4	2
Тема 7. Живопис в техніці гризайль. Тоновий живопис групи осінніх овочів (капуста, морква, картопля, буряк).	8	6	2
Тема 8. Короткочасні живописні етюди. Живопис в кольорі групи осінніх фруктів (яблука, груші, кавун).	8	6	2
Підготовка до екзамену	8		8
Разом за змістовим модулем 2.	30	16	14
Разом за семестр	60	34	26
2 семестр			
Тема 9. Живописні замальовки окремих предметів побуту в техніці акварельного живопису.	10	6	4
Тема 10. Натюрморт як жанр живопису. Живопис натюрморту з осінніх овочів та предметів побуту в теплій кольоровій гамі.	12	8	4
Змістовий модуль 3. Засвоєння прийомів роботи фарбами			
Тема 11. Зображення умовно-плоских та об'ємних предметів. Живопис натюрморту в холодних тонах.	12	8	4
Тема 12. Виконання натюрморту на контраст кольору.	12	8	4
Тема 13. Образотворчі можливості натюрморту. Тоновий живопис натюрморту з 2-3 геометричних тіл. Техніка гризайль.	11	6	5
Тема 14. Живопис натюрморту з букетом весняних квітів техніці по-вологому.	8	6	2
Підготовка до екзамену	10		10
Разом за змістовим модулем 3.	53	28	25
Разом за семестр	65	42	23
Разом за рік	135	76	59

3 семестр			
Змістовий модуль 4. Живопис з натури. Зображальна діяльність кольором			
Тема 15. Живопис натюрморту. Вплив освітлення на сприйняття кольору. Світловий і кольоровий контраст.	10	8	2
Тема 16. Зближена гама кольорів у живописі. Натюрморт з фруктами у зближеній кольоровій гамі.	11	6	5
Тема 17. Контрасти кольору у натюрморті. Натюрморт в контрастній гамі кольорів з перевагою теплих відтінків.	8	6	2
Тема 18. Натюрморт в контрастній гамі кольорів з перевагою холодних відтінків.	8	6	2
Тема 19. Техніка лесування в живопису. Передача об'єму і освітлення в натюрморті з двох предметів засобами техніки гризайль.	10	6	4
Тема 20. Техніка «по вологому» в акварельному живописі. Натюрморт з фруктами і предметами побуту.	9	5	4
Тема 21. Малювання з натури складок драперії. Передача освітлення і об'єму засобами акварельного живопису.	10	6	4
Тема 22. Значення рефлексів у живопису. Натюрморт з білих предметів на кольоровому холодному тлі (акварель).	12	8	4
Підготовка та проходження екзамену	12		12
Разом за змістовим модулем 4.	90	51	39
Разом за семестр	90	51	39
4 семестр			
Змістовий модуль 5. Живопис гуашшю			
Тема 23. Технологічні особливості гуаші. Натюрморт з овочів на контрастному тлі драперій. Техніка «мазка».	12	10	2
Тема 24. Імітація «техніки мозаїки» в натюрморті на тлі складок драперії. Зближена тепла гама.	12	10	2
Тема 25. Натюрморт зі скляних кольорових предметів на світлому нейтральному тлі драперій.	14	10	4
Тема 26. Натюрморт зі світлих 5 предметів на тлі кольорових драперій з орнаментом.	14	12	2
Тема 27. Явище контражуру. Передача особливостей освітлення в натюрморті на тлі вікна (акварель, гуаш).	12	10	2
Разом за змістовим модулем 5.	64	52	12
Змістовий модуль 6. Пейзажний жанр живопису. Екстер'єр			
Тема 28. Види пейзажу. Особливості виконання пейзажу в різних техніках і матеріалах.	6	4	2
Тема 29. Роль повітряної перспективи у відображенні простору в пейзажі. Етюд пейзажу з натури.	10	8	2
Тема 30. Види архітектурних пейзажів. Послідовність виконання фрагменту вулиці.	10	8	2
Тема 31. Вираження перспективних явищ у живопису екстер'єру. Етюд архітектурного пейзажу.	12	8	4
Підготовка до екзамену	18		18

Разом за змістовим модулем 6.	56	28	28
Разом за семестр	120	80	40
Разом за рік	210	131	79
5 семестр			
Змістовий модуль 7. Зовнішній та внутрішній простір архітектурної споруди			
Тема 32. Робота на пленері. Пейзаж (матеріал на вибір).	8	6	2
Тема 33. Живопис інтер'єру в різних техніках і матеріалах. Форми внутрішнього вигляду приміщень.	7	5	2
Тема 34. Відображення замкненого просторового середовища в живопису інтер'єру.	12	8	4
Тема. 35. Складний тематичний натюрморт з предметів з різною фактурною поверхнею нижче лінії горизонту .	13	10	3
Тема 36. Натюрморт в інтер'єрі. Особливості відображення простору засобами гуашевого живопису.	13	10	3
Тема 37. Меблі в інтер'єрі. Передача освітлення і простору засобами живопису.	10	6	4
Підготовка та проходження екзамену	12		12
Разом за змістовим модулем 7.	75	45	30
Разом за семестр	75	45	30
6 семестр			
Змістовий модуль 8. Зображення людини в живопису			
Тема 38. Портретний жанр у живопису. Види портретів. Пропорційна схема побудови голови людини.	3	2	1
Тема 39. Схематичні замальовки голови людини в кольорі в різних поворотах (акварель).	5	4	1
Тема 40. Силуетне зображення голови людини в профільному положенні. Короткочасні замальовки.	5	4	1
Тема 41. Градації тону в ахроматичній гамі. Живопис гіпсової маски Аполлона в техніці гризайль.	10	9	1
Тема 42. Процес роботи над живописом голови людини. Складний натюрморт з гіпсовою головою в техніці гуаші.	11	10	1
Тема 43. Короткочасні замальовки гіпсової голови Венери в різних поворотах в техніці акварелі, гуаші.	9	8	1
Тема 44. Етюд в гіпсової голови з характерними рисами обличчя на кольоровому теплому тлі (гуаш).	10	8	2
Тема 45. Етюд натюрмарту з гіпсовою головою на кольоровому холодному тлі (гуаш).	11	9	2
Підготовка до екзамену	8		8
Разом за змістовим модулем 8.	75	57	18
Разом за семестр	75	57	18
Разом за рік	150	102	48
7 семестр			
Змістовий модуль 9. Колір у живописному зображенні голови людини			
Тема 46. Градації тону і кольору в різних живописних матеріалах.	3	2	1

Тема 47. Особливості роботи над зображенням голови людини в акварельному живопису.	7	6	1
Тема 48. Короткочасні замальовки голови натурника в різних поворотах в техніці акварелі.	5	4	1
Тема 49. Етюд жіночої голови на кольоровому тлі. Прийом лесування в акварельному живопису.	7	6	1
Тема 50. Передача настрою. Етюд жіночої голови в головному уборі, освітленої сонячними променями (гуаш).	8	7	1
Тема 51. Бархатистість поверхні в гуаші. Тон і колір при зображенні голови людини.	11	10	1
Тема 52. Передача вікових особливостей натури в живопису.	12	10	2
Підготовка та проходження екзамену	22		22
Разом за змістовим модулем 9.	75	45	30
Разом за семестр	75	45	30
8 семестр			
Змістовий модуль 10. Особливості роботи олійними фарбами			
Тема 53. Особливості олійного живопису. Етюд складного натюрморту. Натюрморт з гіпсовою головою.	10	6	4
Тема 54. Етюд погрудного портрету натурниці у фас (олія).	14	10	4
Тема 55. Етюд погрудного портрету натурника у профіль (олія).	14	10	4
Тема 56. Етюд поясного жіночого портрету з виразним положенням рук (олія).	14	10	4
Разом за змістовим модулем 10.	52	36	16
Змістовий модуль 11. Особливості роботи над навчальною постановкою в приміщенні і на пленері			
Тема 57. Короткочасні замальовки фігури людини в різному положенні.	10	2	8
Тема 58. Зображення жіночої фігури на тлі екстер'єру.	16	12	4
Тема 59. Робота на пленері. Пейзаж з елементами архітектури та постатями людей.	12	6	6
Разом за змістовим модулем 11.	38	20	18
Разом за семестр	90	56	34
Разом за рік	165	101	64
Разом годин за навчальним планом	660	410	250

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Матеріали та приладдя для роботи фарбами. Технологія і техніка живопису. Живопис аквареллю. Фарби, пензлі, палітра.	4

2	Вправи: кольоровий спектр; змішування фарб; ахроматичні та хроматичні кольори; теплі і холодні кольори.	4
3	Основні властивості кольорів. Контрасти. Вправи: кольоровий спектр.	2
4	Виконання вправ: легкі і важкі кольори; контрастні і нюансні; теплі і холодні; насиченість кольору; кольорові розтяжки.	4
5	Вправи: тонова відмивка, гризайль; спосіб багат шарового нанесення фарб; спосіб алла прима; по вологому паперу.	4
6	Виконання вправ: замальовки в кольорі осіннього листя; замальовки в кольорі овочів і фруктів.	4
7	Живопис в техніці гризайль. Тоновий живопис групи осінніх овочів.	6
8	Короткочасні живописні-етюди. Живопис в кольорі групи осінніх фруктів.	6
9	Живописні замальовки окремих предметів побуту в техніці акварельного живопису.	6
10	Живопис натюрморту з осінніх овочів та предметів побуту в теплій кольоровій гамі.	8
11	Зображення умовно-плоских та об'ємних предметів. Живопис натюрморту в холодних тонах.	8
12	Виконання натюрморту на контраст кольору.	8
13	Тоновий живопис натюрморту з 2-3 геометричних тіл. Техніка гризайль.	6
14	Живопис натюрморту з букетом весняних квітів у техніці по вологому.	6
15.	Світловий і кольоровий контраст. Фарби і суміші. Робота над натюрмортом різними матеріалами.	8
16.	Зближена гама кольорів в живопису. Натюрморт з фруктами у зближеній кольоровій гамі.	6
17.	Натюрморт в контрастній гамі кольорів з перевагою теплих відтінків.	6
18.	Натюрморт в контрастній гамі кольорів з перевагою холодних відтінків.	6
19.	Передача об'єму і освітлення в натюрморті з двох предметів (гіпсова ваза і розетка) засобами техніки гризайль.	6
20.	Техніка «по вологому» в акварельному живопису. Натюрморт з фруктами і предметами побуту.	5
21.	Малювання з натури складок драперії. Передача освітлення і об'єму засобами акварельного живопису.	6
22.	Рефлекси в живопису. Натюрморт з білих предметів побуту на кольоровому теплому або холодному тлі (акварель).	8
23.	Технологічні особливості гуаші. Натюрморт з овочів на контрастному тлі драперій. Техніка «мазка».	10
24.	Імітація «техніки мозаїки» в натюрморті з предметів побуту на тлі складок драперії. Зближена тепла гама кольорів.	10
25.	Натюрморт зі скляних кольорових предметів на світлому нейтральному тлі драперій.	10

26.	Натюрморт зі світлих 5 предметів на тлі кольорових драперій з узором. Нюансні переходи тону і кольору.	12
27.	Явище контражуру в живопису. Передача особливостей освітлення в натюрморті з 3-4 предметів побуту на тлі вікна .	10
28.	Види пейзажу. Особливості виконання пейзажу в різних техніках і матеріалах.	4
29.	Роль повітряної перспективи у відображенні простору в пейзажі. Етюд пейзажу з натури.	8
30.	Послідовність виконання фрагменту вулиці з врахуванням законів лінійної та повітряної перспективи.	8
31.	Вираження перспективних явищ у живопису екстер'єру. Етюд архітектурного пейзажу (акварель, гуаш).	8
32.	Робота на пленері. Пейзаж (матеріал на вибір).	6
33.	Живопис інтер'єру в різних техніках і матеріалах. Послідовність виконання живопису інтер'єру.	5
34.	Відображення замкненого просторового середовища в живопису інтер'єру. Фрагмент інтер'єру з відкритими дверима або вікном.	8
35.	Складний тематичний натюрморт з предметів з різною фактурною поверхнею нижче лінії горизонту .	10
36.	Натюрморт в інтер'єрі. Особливості відображення простору засобами гуашевого живопису.	10
37.	Меблі в інтер'єрі. Передача освітлення і простору засобами живопису. Етюд інтер'єру зі столом і стільцем біля вікна .	6
38.	Пропорційна схема побудови голови людини. Використання модульної системи побудови.	2
39.	Схематичні замальовки голови людини в кольорі в різних поворотах (акварель).	4
40.	Силуетне зображення голови людини в профільному положенні. Короткочасні замальовки (акварель, гуаш).	4
41.	Градації тону в ахроматичній гамі. Живопис гіпсової маски Аполлона в техніці гризайль (акварель, гуаш).	9
42.	Процес роботи над живописом голови людини. Складний натюрморт з гіпсовою головою в техніці гуаші.	10
43.	Короткочасні замальовки гіпсової голови Венери в різних поворотах (фас, три чверті, профіль) в техніці акварелі, гуаші.	8
44.	Етюд в гіпсової голови з характерними рисами обличчя на кольоровому теплому тлі (гуаш).	8
45.	Етюд натюрмарту з гіпсовою головою з характерними рисами обличчя на кольоровому холодному тлі (гуаш).	9
46.	Градації тону і кольору в різних живописних матеріалах.	2
47.	Зображення голови натурника з чітко вираженими рисами обличчя в техніці гризайль (акварель, гуаш).	6
48.	Короткочасні замальовки голови натурника в різних поворотах в техніці акварелі.	4
49.	Етюд жіночої голови на кольоровому тлі. Використання прийому лесування в акварельному живопису.	6

50.	Передача настрою людини засобами живопису. Етюд жіночої голови в головному уборі при сонячному освітленні (гуаш).	7
51.	Зображення чоловічого погрудного портрету в національному одязі (гуаш).	10
52.	Передача вікових особливостей натури в живопису. Етюд голови жінки старшого віку з хустиною на плечах (акварель, гуаш).	10
53.	Особливості олійного живопису. Етюд складного натюрморту у техніці олійного живопису. Натюрморт з гіпсовою головою.	6
54.	Етюд погрудного портрету натурниці у фас (олія).	10
55.	Етюд погрудного портрету натурника у профіль (олія).	10
56.	Етюд поясного жіночого портрету з виразним положенням рук (олія).	10
57.	Короткочасні замальовки фігури людини в різному положенні.	2
58.	Зображення жіночої фігури на тлі екстер'єру.	12
59.	Робота на пленері. Пейзаж з елементами архітектури та постатями людей.	6
	Разом	390

7. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Виконання наочної таблиці: з відображенням видів і жанрів живопису; з показом матеріалів та приладдя для роботи фарбами; зі зразками образотворчих засобів.	2
2.	Виконання вправ: кольоровий спектр; змішування фарб; ахроматичні та хроматичні кольори; теплі і холодні кольори.	2
3.	Виконання наочної таблиці з відображенням основних властивостей кольорів.	4
4.	Виконання: кольори спектру на білому, сірому і чорному тлі; плавний перехід спектральних кольорів до чорного кольору.	2
5.	Вправи на кольорові гармонії: легкі і важкі кольори, контрастні і нюансні; тепла і холодна гама; насиченість кольору; плавні розтяжки і переходи.	2
6.	Живописні замальовки окремих предметів побуту в техніці акварельного живопису.	2
7.	Робота різними техніками акварельного живопису (лесування, алла прима, по вологому паперу, «крапкою»)	2
8.	Виконання натюрморту в техніці по-вологому.	2
	Підготовка до екзамену	8
9.	Замальовки в кольорі осіннього листя, овочів і фруктів по сухому і вологому паперу.	4
10.	Замальовки групи овочів в техніці гризайль. Живопис фруктів в кольорі.	4
11.	Замальовки в кольорі умовно-плоских предметів: листя, метеликів, квітів, а також грибів, гілок, кущів, дерев з плодами.	4

12.	Вивчення кольору в природі. Замальовки в кольорі забарвлення риб, комах, птахів.	4
13.	Живопис в кольорі натюрморту з осінніх овочів (капуста, буряк, морква, гарбуз, кабачок, картопля).	5
14.	Тоновий живопис натюрморту з групи білих предметів (техніка гризайль).	2
	Підготовка до екзамену	10
15.	Живописні етюди простого натюрморту різними матеріалами (акварель, гуаш).	2
16.	Етапи виконання натюрморту з гіпсовою розеткою в техніці акварельного живопису.	5
17.	Натюрморт з фруктами у зближеній холодній гамі.	2
18.	Натюрморт в контрастній гамі кольорів з перевагою теплих відтінків.	2
19.	Натюрморт в контрастній гамі кольорів з перевагою холодних відтінків.	4
20.	Натюрморт з двох білих предметів в техніці гризайль. Спосіб живопису – лесування.	4
21.	Натюрморт з фруктами і предметами побуту в акварельній техніці «по вологовому».	4
22.	Натюрморт з білих предметів на кольоровому холодному тлі. Передача рефлексів технікою акварельного живопису.	4
	Підготовка та проходження екзамену	12
23.	Натюрморт з овочів на контрастному тлі драперії. Техніка «мазка» (гуаш).	2
24.	Натюрморт з предметів побуту на тлі складок драперії в зближеній холодній гамі кольорів. Техніка «мазка» (гуаш)	2
25.	Натюрморт зі скляних кольорових предметів на світлому нейтральному тлі драперій.	4
26.	Натюрморт зі світлих 5 предметів на тлі контрастних кольорових драперій з орнаментом.	2
27.	Явище контражуру в живопису. Передача особливостей освітлення в натюрморті з 3-4 предметів побуту на тлі вікна .	2
28.	Копія пейзажу в обраній техніці живопису (гуаш).	2
29.	Замальовки в кольорі фрагментів пейзажу (дерев, кущів, неба, хмар, води, трави тощо).	2
30.	Етюд пейзажу з натури (гуаш).	2
31.	Етюди архітектурного пейзажу (гуаш).	4
	Підготовка до екзамену	18
32.	Етюд пейзажу (матеріал на вибір).	2
33.	Виконання живопису інтер'єру.	2
34.	Виконати живописне зображення фрагменту інтер'єру з відкритими дверима або вікном.	4
35.	Етюди предметів з різною фактурною поверхнею нижче лінії горизонту.	3
36.	Живописний етюд натюрморту в інтер'єрі.	3

37.	Етюд меблів в інтер'єрі.	4
	Підготовка та проходження екзамену	12
38.	Виконання модульної схеми побудови обличчя людини. Схематичні етюди голови людини у фронтальному положенні.	1
39.	Виконати в кольорі схематичні замальовки голови людини в різних положеннях (фас, три чверті, профіль) (акварель).	1
40.	Короточасні замальовки силуетного зображення голови людини.	1
41.	Замальовки гіпсової маски Аполлона в техніці гризайль (акварель, гуаш).	1
42.	Виконання складного натюрморту з гіпсовою моделлю голови людини.	1
43.	Виконати короточасні замальовки гіпсової жіночої голови в різних поворотах (фас, три чверті, профіль) в техніці акварелі.	1
44.	Виконання складного натюрморту з гіпсовою моделлю голови людини.	2
45.	Живописне зображення автопортрету в техніці гризайль (акварель).	2
	Підготовка до екзамену	8
46.	Градації тону і кольору в різних живописних матеріалах. Виконання етюдів різними матеріалами.	1
47.	Зображення голови натурника з чітко вираженими рисами обличчя в техніці гризайль (акварель, гуаш).	1
48.	Виконати короточасні замальовки в кольорі голови натурника з різних точок зору (акварель).	1
49.	Етюд жіночої голови на кольоровому тлі. Використання прийому лесування в акварельному живопису.	1
50.	Етюд жіночої голови в головному уборі.	1
51.	Зображення чоловічого погрудного портрету.	1
52.	Передача вікових особливостей натури в живопису. Етюд голови чоловіка.	2
	Підготовка та проходження екзамену	22
53.	Етюд натюрморту у техніці олійного живопису.	4
54.	Етюд погрудного портрету натурниці у фас (олія).	4
55.	Етюд погрудного портрету натурника у профіль (олія).	4
56.	Етюд виразного положення рук (олія).	4
57.	Короточасні замальовки фігури людини в різному положенні.	8
58.	Етюд жіночої фігури на тлі екстер'єру.	4
59.	Етюд пейзажу з елементами архітектури та постатями людей.	6
	Усього годин за навчальним планом	250

8. Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів фахової передвищої освіти під час лабораторних занять та самостійної роботи

5-«відмінно» - здобувачем фахової передвищої освіти виконані всі пункти вимог до академічного живопису; допускається деяка незавершеність живопису при виконанні всіх складових роботи; незначні помилки,

4-«добре» - здобувач немає уміння підкорити деталь великій формі; допускаються незначні помилки і неточності по всіх пунктах; наявність однієї істотної помилки по таких складових роботи, як: композиція, пропорції, побудова, виявлення форми, передача простору, колориту.

3-«задовільно» - в роботі здобувача наявність двох істотних помилок по таких складових роботи, як: композиція, пропорції, побудова, виявлення форми, передача простору; помилки у пропорціях, побудові, перспективі; йде процес змальовування натури, а не усвідомлене малювання; відсутнє розуміння конструкції, побудови і колориту;

2 –«незадовільно» - здобувач має уяву про перспективу, пропорції, але застосувати на практиці не може; йде процес змальовування; відсутні знання перспективи, пропорцій; живопис ведеться вроздріб.

9. Методи навчання

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності: Вступний і поточний інструктаж; усне пояснення; схематичні малюнки на дошці і на полях роботи здобувача освіти; ілюстрування; демонстрування; самостійне спостереження; практична робота; творчі завдання.

2. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: стимулювання обов'язку і відповідальності у навчанні, опора на життєвий і професійний досвід здобувачів, створення відчуття успіху у навчанні.

10. Методи контролю

Поточний контроль: поточні перегляди практичних завдань. Підсумкове семестрове та річне оцінювання: підсумковий перегляд рисунків за семестр і за рік; залік; екзамен.

11. Методичне забезпечення

Підручники; навчально-методичні посібники; конспекти лабораторних занять, інструкційні картки лабораторних занять, комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни; нормативні документи; ілюстративні матеріали (зразки робіт студентів, фото, репродукції, ксерокопії, таблиці, схеми тощо).

12. Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів фахової передвищої освіти з навчальної дисципліни

5, «відмінно» - отримує здобувач фахової передвищої освіти, який виконав виконані всі пункти вимог до академічного живопису; допускається деяка незавершеність живопису при виконанні всіх складових роботи; незначні помилки,

4, «добре» – отримує здобувач фахової передвищої освіти, який не має уміння підкорити деталь великій формі; допускаються незначні помилки і неточності по всіх пунктах; наявність однієї істотної помилки по таких складових роботи, як: композиція, пропорції, побудова, виявлення форми, передача простору, колориту.

3, «задовільно» – в роботі здобувача фахової передвищої освіти наявність двох істотних помилок по таких складових роботи, як: композиція, пропорції, побудова, виявлення форми, передача простору; помилки у пропорціях, побудові, перспективі; йде процес змальовування натури, а не усвідомлене малювання; відсутнє розуміння конструкції, побудови і колориту;

2, «незадовільно» – здобувач фахової передвищої освіти має уяву про перспективу, пропорції, але застосувати на практиці не може; йде процес змальовування; відсутні знання перспективи, пропорцій; живопис ведеться вроздріб.

13. Рекомендована література

Базова

1. Балбус Т. А. Композиція: навч.-метод. посібник для студентів педколеджу. Кременець; Тернопіль: Вектор, 2015. 363 с.

2. Бідняк М.: живопис, графіка / упоряд. Бідна М., Майчик Т., Майчик О. Київ: Мистецтво, 2008. 608 с.

3. Гілязова Н. Рисунок. Живопис: навч. посіб. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2020. 112 с.

4. Глущук С.С. Техніка станкового живопису (Текст): навч. посіб./упоряд. Глущук С.С.; переднє сл.: Стороженка М, Прядка В. Вид. 2-е. Київ; Ужгород: (б.в.), 2008. 120 с.: іл..

5. Кириченко М. А., Кириченко І. М. Основи образотворчої грамоти: навч. посібник для студентів ВНЗ2-ге вид. перероб. і доп. Київ: Вища школа, 2002. 190 с.

6. Печенюк Таміла. Кольорознавство. Київ: ГраніТ, 2009. 190 с.

7. Прищенко С.В. Кольорознавство: навч. Посібник для студентів ВНЗ. Київ: Альтерпрес, 2010. 351 с. (Б-ка дизайнера)

8. Сланський Б. Техніка живопису та реставрації (текст) / Богуслав Сланський; упорядкув., передм. та спецредагув. І.Дорофієнко; кер. творчої групи Н.Прибега. Київ: Мистецтво, 2009. 304 с.: іл.

9. Техніка і технологія олійного живопису: навч. посіб. / уклад. Белкіна Е.В., Конопко О. І. К.: Київський ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. 92 с.

10. Туманов І.М. Рисунок, живопис, скульптура (текст): теоретико – методологічні основи комплексного навчання: навч. посіб. Львів: Аверс, 2010. 496 с.: іл..

11. Шестобуз О. С. Кольорознавство: навч.-метод. посібник. Чернівці: ЧНУ, 2011. 140 с.

12. Шпак В.О. Основи живопису. Акварель (текст): навч. посіб.. М-во освіти і науки України, КДІДПМД ім. М.Бойчука. Київ: (б.в.), 2013. 256 с.: іл.

Допоміжна

1. Александрович В. Західноукраїнські малярі XVI століття: шляхи розвитку професійного середовища. Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2000. 310 с.

2. Антонович Д. В. Шевченко – маляр. Київ: Україна, 2004. 272 с.

3. Веселкові барви на уроках образотворчого мистецтва: (на допомогу педагогічним працівникам загальноосвітніх та позашкільних закладів освіти). Харків: Ранок, 2005. 112 с.

4. Герлінгс Ш. 100 відомих художників. Геніальні твори майстрів живопису. Харків, 2009. 208 с.

5. Кримськотатарські художники. Кінець XIX - початок XXI століття. Живопис, графіка, скульптура / автор-укладач І. Заатов. Сімферополь : Кримнавчпеддержвидав, 2008. 207 с.

6. Лильо-Откович З. Український пейзажний живопис XIX – початку XX сторіччя. Київ: Балтія – Друк, 2007. 119 с.

7. Майстри живопису / уклад. О. М. Гапей; ред. О. О. Єрошенко. Донецьк : Глорія Трейд, 2013. 384 с.

8. Międzynarodowe Sympozjum Artystyczno-Naukowe Spotkania w Krzemieniu, 2013-1014. Krakow : Galeria Labirynt, 2015. 39 с.

9. Międzynarodowe Sympozjum Artystyczno-Naukowe Spotkania w Krzemieniu, 2015-1016. Krakow : Galeria Labirynt, 2017. 43 с.

10. Національна Спілка художників України: каталог творів учасників пленеру «Україна духовна» (Седнів) / упоряд. Федорова О. Ю., Остапенко Д. І. Київ, 2002. 24 с.

11. Омелян Я. Живопис. Графіка: каталог. Тернопіль: Джура, 2008. 96 с.

12. Прокопович Т.А. Рисунок, як основа в живописі та скульптурі. Актуальні проблеми розвитку українського мистецтва: культурологічний, мистецтвознавчий, педагогічний аспекти: матеріали V Всеукр. наук.-практ. конф.. Луцьк, 29 трав., 2020. Вип.1. С. 86-89.

13. Скляренко В., Іовлева Т., Рудичева И. Сто відомих художників XIX-XX вв. Харків: Фоліо, 2006. 511 с. (100 відомих).

14. Теоретичні і методичні основи образотворчого мистецтва (для здобувачів другого освітнього рівня (магістр) спеціальності 014 «Середня

освіта. Образотворче мистецтво»): навчально-педагогічний посібник. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2022. 80 с.

15. Український живопис ХХ - початку ХХІ ст. з колекції Національного художнього музею України: альбом / упоряд. Мельник А. Хмельницький. Київ: Галерея; Артанія Нова, 2006. 302 с.

16. Шалаєва Г. П. Вчимося малювати: посібник. Київ: Країна мрій, 2008. 224 с.

17. Шаров І. Ф., Толстоухов А. В. Художники України: 100 видатних імен, Київ: АртЕк, 2007. 480 с.

18. Шевченко Т. Мистецька спадщина: альбом. Київ: Мистецтво, 2013. 532 с.

19. Шедеври українського живопису: альбом / упоряд. Горбачов Д. Київ: Мистецтво, 2008. 607 с.

20. Яремків М. Композиція: творчі основи зображення: навч. посібник для ВНЗ 1-2 рівня акредитації. Тернопіль: Підручники і посібники, 2005. 112 с.

21. Яремків М. Композиція: творчі основи зображення: навч. посібник для ВНЗ 1-2 рівня акредитації. Тернопіль: Підручники і посібники, 2009. 111 с.